

การดำเนินงาน

“โครงการลานธรรมลานวิถีไทย”

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

คำนำ

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ประชาชนชาวไทยในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และสังคมมาตลอดอันยาวนานกว่า ๓๐ ปี ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ พระองค์ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาทโดยคำนึงถึงความพอประมาณความมีเหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกันในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ คุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤตสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงอย่างยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ดังนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี จึงได้นำมโนทัศน์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแกนหลักในการพัฒนาประเทศ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรมจริยธรรม จิตสาธารณะ ค่านิยมที่พึงประสงค์ รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรมและความเข้มแข็งของชุมชน ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ กรมการศาสนาได้กำหนดให้ศาสนสถานลานธรรม ลานวิถีไทย ร่วมสร้างสังคมคุณธรรมที่เข้มแข็งโดยส่งเสริมให้ศาสนสถานของศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาซิกข์ทั้งในส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร) และส่วนภูมิภาค๗๖ จังหวัดทั่วประเทศเปิดพื้นที่เป็นพื้นที่สร้างสรรค์ของชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนตระหนักและใช้พื้นที่ของศาสนสถานเป็นแหล่งเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์สืบสานประเพณี วัฒนธรรมอันดีงาม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น และนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตให้มีคุณภาพ ดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติและของท้องถิ่น พัฒนาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมเสริมสร้างอาชีพ รายได้แก่คนในชุมชนเข้มแข็ง ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งร่มเย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน

กรมการศาสนาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแนวทางการดำเนินงานโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำไปปรับใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับกรมการศาสนาหรือนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมต่อไป

สารบัญ

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของการดำเนินงานโครงการฯ
๒. วัตถุประสงค์
๓. การดำเนินงานโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓
  - ๓.๑ ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน
  - ๓.๒ กระบวนการดำเนินงาน
  - ๓.๓ การขยายเครือข่ายศาสนสถานร่วมสร้างชุมชนคุณธรรมในพื้นที่
๔. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - ๑) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
  - ๒) คณะกรรมการบริหารงานโครงการลานธรรม ลานวิถีไทยประจำจังหวัด
  - ๓) ศาสนสถานที่เกี่ยวข้องโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย

ภาคผนวก

๑. รูปแบบป้ายประชาสัมพันธ์โครงการลานธรรม ลานวิถีไทย
๒. ตัวอย่างแผนปฏิบัติการของศาสนสถาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓
๓. แบบรายงานผลการบริหารงานโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย
๔. แบบประเมินโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

แนวทางการดำเนินงาน “โครงการลานธรรมลานวิถีไทย”

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของการดำเนินงานโครงการฯ

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ประชาชนชาวไทยในทุกกระดับ พระองค์ ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาทโดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้ คุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤตสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงอย่างยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ดังนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาลจึงได้นำมาศาสตร์พระราช “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแกนหลักในการพัฒนาประเทศ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรมจริยธรรม จิตสาธารณะ ค่านิยมที่พึงประสงค์ รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม ทูทางวัฒนธรรมและความเข้มแข็งของชุมชนปีงบประมาณ ๒๕๖๓ กรมการศาสนาได้กำหนดให้ศาสนสถานลานธรรม ลานวิถีไทย ร่วมสร้างสังคมคุณธรรมที่เข้มแข็งโดยส่งเสริมให้ศาสนสถานของศาสนาพุทธศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาซิกข์ทั้งในส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร) และส่วนภูมิภาค ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ เปิดพื้นที่เป็นพื้นที่สร้างสรรค์ของชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนตระหนักและใช้พื้นที่ของศาสนสถานเป็นแหล่งเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์สืบสานประเพณี วัฒนธรรมอันดีงาม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น และนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติและของท้องถิ่น พัฒนาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมเสริมสร้างอาชีพรายได้แก่คนในชุมชน ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งร่มเย็นเป็นสุขอย่างยิ่ง

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อส่งเสริมให้ศาสนสถานเป็นรวมใจร่วมเทิดทูนสถาบันชาติ สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์

๒.๒ เพื่อให้ศาสนสถานเปิดพื้นที่เป็นศูนย์การเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนา ศาสตร์พระราช “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” สืบสานประเพณี วัฒนธรรมอันดีงาม ถ่ายทอดและพัฒนาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรม เสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน

๒.๓ เพื่อให้ศาสนิกชนของทุกศาสนาได้ใกล้ชิดศาสนา ประกอบศาสนกิจ ปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนเคารพนับถือ

๒.๔ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ศาสนสถานทุกศาสนาบำเพาะ เสริมสร้างจิตสำนึกให้ประชาชน ยึดมั่นในค่านิยมหลักคนไทย ๑๒ ประการและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ

๒.๕ เพื่อสนับสนุนการปรับปรุงภูมิทัศน์ศาสนสถานให้เป็นแหล่งเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมะ

๓. การดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๓.๑ ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

เพื่อให้การดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้หลักการ พัฒนาศาสนสถานลานธรรม ลานวิถีไทย ให้เป็น “ศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของคนในชุมชน” ด้านการเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์สืบสานประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของท้องถิ่น ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ กรมการศาสนากำหนดแนวทางและแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ตามโครงการ ลานธรรม ลานวิถีไทย ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมให้ศาสนสถานเป็น “ศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของคนในชุมชน” ด้านการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางการดำเนินงาน

(๑) มีแผนปฏิบัติการของศาสนสถาน ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมทางศาสนา ส่งเสริมคุณธรรมของศาสนสถานลานธรรม ลานวิถีไทย

(๒) จัดเตรียมศาสนสถานให้มีคุณลักษณะเป็น “ศาสนสถานพอเพียง” โดยจัดภูมิทัศน์ให้สะอาด สงบ ร่มรื่นสวยงามตามธรรมชาติแบบเรียบง่าย เพื่อให้มีความพร้อมเป็นแบบอย่างและเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(๓) จัดและพัฒนาคณะทีมงานภายในศาสนสถาน ให้เป็นคณะทีมงานที่มีความพร้อมและมีความรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำหน้าที่ให้การชี้แนะแก่คนในชุมชน และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเรียนเชิญวิทยากรมาให้การอบรมหรือพาบุคลากรไปทัศนศึกษาเยี่ยมชมตัวอย่างที่ดีจากหน่วยงานอื่นที่ดำเนินการในเรื่องนี้

(๔) จัดให้มีสถานที่หรือห้องเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในศาสนสถาน ที่พร้อมให้คนในชุมชนทุกระดับเข้ามาเรียนรู้อย่างสะดวก เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล มีฐานรากทางวัฒนธรรมและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกาภิวัตน์

(๕) จัดเวทีหรือเปิดพื้นที่ศาสนสถาน ให้หน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน ใช้เป็นศูนย์การเรียนรู้และแหล่งสาธิตกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกมิติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างเสริมกระบวนการเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และร่วมอนุรักษ์สืบสานประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วยรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย

แนวทางการดำเนินงาน

(๑) จัดกิจกรรมทางศาสนา/ส่งเสริมคุณธรรม ร่วมส่งเสริมการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมที่เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์กิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยม “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา” ตลอดจนกิจกรรมที่เป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชนเช่นรณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญกับการรักษาศีล /สวดมนต์/ ประกอบศาสนกิจเป็นตามความเชื่อและศรัทธาเป็นประจำส่งเสริมการฝึกอบรมเจริญจิตภาวนา/สมาธิภาวนาร่วมทะนุบำรุงศาสนาฝึกอบรมศาสนพิธีแก่เด็กแก่เยาวชนจัดกิจกรรมลด ละ เลิกอบายมุข จัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี : ส่งท้ายปีเก่าวิถีไทย ต้อนรับปีใหม่วิถีพุทธ และจัดกิจกรรมรณรงค์บ่มเพาะสร้างจิตสำนึกให้เด็ก เยาวชน ประชาชน มีค่านิยม “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา”

(๒) จัดกิจกรรมนำทุนทางวัฒนธรรมเสริมสร้างอาชีพ รายได้แก่คนในชุมชน โดยมีการถ่ายทอดภูมิปัญญา/ส่งเสริมการฝึกอาชีพ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้ เช่น จัดอบรมพัฒนาอาชีพในชุมชน การปลูกผักไว้กินภายในครัวเรือนและสามารถขายได้ จัดตั้งกลุ่มทอผ้าไหมหรือการปลูกต้นสมุนไพรทำลูกประคบ เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาดั้งเดิม ผลิตภัณฑ์กรรมท้องถิ่น สร้างมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ชุมชน ฝึกอบรมมารยาทไทย ส่งเสริมการอนุรักษ์/สืบทอดอาหารประจำท้องถิ่นและส่งเสริมการใช้ภาษาประจำท้องถิ่นเป็นต้น

(ก) จัดกิจกรรมเพื่อสังคมและบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ โดยเชิญชวนให้คนในชุมชนที่มีจิตสาธารณะหรือจิตอาสา เช่น จัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้พิการและด้อยโอกาส จัดค่ายพัฒนาเยาวชนสร้างเสริมจิตอาสาพัฒนาชุมชน จัดกิจกรรมจิตอาสาบำรุงรักษาวัด/ศาสนสถาน

(ข) จัดกิจกรรมเพื่อสังคมและบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ โดยเชิญชวนให้คนในชุมชนที่มีจิตสาธารณะหรือจิตอาสาการดำเนินการป้องกัน ควบคุม แก้ไขปัญหา และบรรเทาผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙)

(ค) จัดกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นตัวอย่างที่ดีสร้างความศรัทธาและความเชื่อถือ โดยอบรมแกนนำชุมชนจิตอาสาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม/ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในระดับตำบล อำเภอ หมู่บ้าน เพื่อชี้ให้เห็นถึงความตั้งใจในการนำหลักธรรมทางศาสนา /ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตจนประสบความสำเร็จและมีจิตสาธารณะที่พร้อมในการถ่ายทอดองค์ความรู้/ประสบการณ์ให้แก่ชาวบ้านในชุมชน ทำให้ชาวบ้านเห็นตัวอย่างที่ดีอย่างเป็นรูปธรรม จนเกิดความศรัทธา ความเชื่อถือ ความเป็นไปได้ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

(ง) จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมวิถีพอเพียงให้แก่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ โดยเฉพาะเน้นในกลุ่มวัยรุ่น เช่น จัดธนาคารโรงเรียน ส่งเสริมให้เยาวชนนำวัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นสิ่งของเครื่องใช้จัดกิจกรรม “อยู่อย่างพอดีและพอเพียง” ส่งเสริมให้เยาวชนปลูกผักรั้วกินได้ที่บ้าน และจัดทำบัญชีรายรับ/รายจ่ายประจำวันใช้สินค้าที่ประหยัดพลังงานรีไซเคิลขยะ เพื่อนำมาใช้ใหม่และนำของเหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์ ธนาคารขยะของชุมชน จัดตั้งธนาคารออมทรัพย์ของชุมชน เป็นต้น

(จ) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้าใจในเศรษฐกิจพอเพียง โดยเรียนรู้จากภูมิปัญญา ปรากฏชาวบ้าน ศึกษาตามโครงการพระราชดำริ ที่ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนสามารถนำสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

(ฉ) ให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้นำชุมชนที่มีความสำคัญ ต่อความรู้สึกรักใคร่ของคนในชุมชน อาทิ พระธรรมวิทยากร ครู ปรากฏชาวบ้านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกอ.บ.ต. มาร่วมสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นผู้จัดการเรียนรู้ในชุมชน กระจายความรู้จากผู้นำชุมชนสู่ชุมชน เน้นการจัดกิจกรรมใหม่โดยมีเจ้าอาวาสวัดหรือผู้นำศาสนาเป็นเจ้าภาพ มีเครือข่ายเป็นเจ้าภาพร่วม และมีชุมชนเป็นเจ้าของ โดยทำให้ทุกคนรอบรู้เห็นประโยชน์และผลสำเร็จจากการปฏิบัติจริง มากกว่าการบังคับให้เขาทำตามโดยไม่ศรัทธาเช่น อบจ./ อบต.จัดกิจกรรมตามรอยเท้าพ่อ ด้าน “พอเพียง มีวินัย สุจริต จิตอาสา” สืบสานงานศิลป์ด้านความพอเพียงกับปรากฏชาวบ้านหรือศิลปินแห่งชาติ

(ช) ให้ผู้เข้าร่วมโครงการในชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะกิจกรรมที่ต้องการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น จัดกิจกรรมประชาคม/ประชาพิจารณ์เกี่ยวกับเรื่อง “การนำเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน” คัดเลือกและยกย่องคนในชุมชนที่เป็นต้นแบบของการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยขอความร่วมมือให้มาเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ เช่น ยกย่องแกนนำส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับตำบล อำเภอ หมู่บ้านคัดเลือกชุมชนต้นแบบด้านความพอเพียง

(ฅ) มีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด เพื่อนำผลไปพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและรายงานผลต่อกรมการศาสนา

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริม สนับสนุน การขยายผลเครือข่ายลานธรรม ลานวิถีไทย ชุมชนคุณธรรมที่ยั่งยืน แนวทางการดำเนินงาน

(๑) ยึดแนวทางการทำงานโดยใช้การประสานเครือข่ายในพื้นที่ ประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและชุมชน อาทิ สถานศึกษา โรงเรียนวิถีพุทธ โรงพยาบาลชุมชน ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ให้มีส่วนร่วมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดวิถีการพัฒนาในชุมชนและได้ผลลัพธ์ของการพัฒนาที่สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเสริมสร้างคุณลักษณะ “อยู่อย่างพอเพียง”

(๒) สร้างเครือข่ายส่งเสริมคุณธรรม/ส่งเสริมปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในชุมชนทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคมโดยดำเนินการเชิญชวนให้คนในครอบครัว ชุมชนทุกระดับมาร่วมเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนา /ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับศาสนสถานโดยสมัครใจ เป็นเครือข่ายคุณธรรมหรือพอเพียงของศาสนสถานที่มีสิทธิได้รับการพัฒนาและเรียนรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางศาสนา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น

(๒.๑) คัดเลือกและยกย่องครอบครัวคุณธรรม/พอเพียง ให้ผู้ใหญ่บ้านไปคัดเลือกลูกบ้านที่สนใจในการปฏิบัติตนตามแนวทางหลักธรรมทางศาสนา/เศรษฐกิจพอเพียงมาจำนวน ๓-๕ ครัวเรือนให้ครัวเรือนในชุมชนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักหลักธรรมทางศาสนา/ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยพิจารณาถึงความต้องการและศักยภาพของครัวเรือนที่จะเน้นให้สมาชิกทุกคนในแต่ละครัวเรือนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดทักษะแนวคิด และความรู้ ความเข้าใจในการใช้ชีวิตประจำวันเป็นการขยายผลเครือข่ายคุณธรรม/ความพอเพียง

(๒.๒) จัดตั้งชมรมพอเพียงในเครือข่ายต่าง ๆ เช่น ในโรงเรียน โรงพยาบาล โรงงาน

(๓) ส่งเสริมสนับสนุนศาสนสถานในพื้นที่ร่วมกับชุมชนพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนและพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็งสู่ชุมชนคุณธรรม

(๓.๑) ส่งเสริม สนับสนุน ศาสนสถานที่มีปัจจัยความพร้อมเป็นลานธรรม ลานวิถีไทย พัฒนาการสู่ชุมชนคุณธรรม โดยสนับสนุนศาสนสถานลานธรรม ลานวิถีไทย ต้นแบบขยายผลส่งเสริมศาสนสถานในพื้นที่ที่มีปัจจัยความพร้อมเข้าร่วมเป็นศาสนสถานลานธรรม ลานวิถีไทย และมีการพัฒนาต่อยอดเป็นชุมชนคุณธรรมโดยให้ศาสนสถานลานธรรมต้นแบบ ดำเนินการดังนี้

- ค้นหาศาสนสถานเป้าหมายที่มีความพร้อมและเต็มใจเข้าร่วมโครงการฯ

- ส่งเสริมให้ผู้นำศาสนสถาน (ผู้นำชุมชน ผู้แทนชาวบ้าน) กลุ่มเป้าหมายเข้ามาอบรมศึกษา แลกเปลี่ยนแนวคิด กระบวนการบริหารจัดการ และผลสำเร็จของการดำเนินงานของศาสนสถานต้นแบบ (ศูนย์การเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนาและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง) และให้นำแนวทางการดำเนินงานไปถ่ายทอดพัฒนาต่อยอดในศาสนสถานหรือชุมชนของตน

- ศาสนสถานต้นแบบต้องเป็นพี่เลี้ยง/ที่ปรึกษาศาสนสถานเป้าหมายให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง ให้สามารถนำหลักธรรมทางศาสนา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดความรักความสามัคคี มีการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม จนมีพัฒนาการไปสู่ชุมชนคุณธรรมต่อไป

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมให้เกิดการรับรู้ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

แนวทางการดำเนินงาน

(๑) ปลุกกระแสชุมชนโดยใช้สื่อสาธารณะ สื่อในท้องถิ่น เสียงตามสาย วิทยุชุมชน หอกระจายเสียงในศาสนสถาน/ชุมชน ให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการดำรงชีวิตตามหลักธรรมทางศาสนา หรือปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(๒) รณรงค์ผ่านทุกเครือข่ายในชุมชนในมิติอื่น ๆ ร่วมรณรงค์นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติและมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

(๓) ให้จัดประชุมผู้นำชุมชนหรือผู้อุปถัมภ์ศาสนสถาน เพื่อขอความร่วมมือให้เชิญชวนคนในชุมชนมิติต่าง ๆ มาเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนา/ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในศาสนสถาน

(๔) เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางศาสนา /ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้สื่อศาสนบุคคล ผู้นำศาสนา อาทิ ในการเทศนาธรรมในทุกวันธรรมสวณะหรือในวันสำคัญอื่นๆ เพื่อให้ประชาชนได้นำหลักธรรมทางศาสนา/ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลักปฏิบัติในชีวิตอย่างเหมาะสม เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม รวมทั้งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการดำรงชีวิตของตนเองให้อยู่บนพื้นฐานของหลักธรรมทางศาสนาและความพอเพียง

(๕) จัดแสดง /เผยแพร่/ประกวด/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานของคนในชุมชนที่เกิดจากการนำหลักธรรมทางศาสนา/ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้เพื่อให้ชุมชนอื่นได้มาเรียนรู้

๓.๒ กระบวนการดำเนินงาน

กระบวนการดำเนินงานของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

เพื่อให้มีการดำเนินงานที่มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ โดยให้หน่วยราชการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ กรมการศาสนา ได้จัดระบบกระบวนการดำเนินงาน / การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ ลานธรรม ลานวิถีไทย โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๑. เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๒ กรมการศาสนาได้ขอความร่วมมือให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ลงพื้นที่ประเมินเครือข่ายลานธรรม ลานวิถีไทย และมีความพร้อมดำเนินการโครงการลานธรรมลานวิถีไทย ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยให้จัดส่งให้กรมการศาสนา ภายในเดือนกันยายน ๒๕๖๒ เพื่อกรมการศาสนา จักได้ประมวลผล และจัดสรรงบประมาณดำเนินงานโครงการฯ ต่อไป

๒. ช่วงไตรมาสที่ ๒ (กุมภาพันธ์ – เมษายน) กรมการศาสนาจะมีการประกาศรายชื่อศาสนสถาน ที่เข้าร่วมโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ในเว็บไซต์ของกรมการศาสนา และจัดสรร งบประมาณสนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการลานธรรม ลานวิถีไทยไปยังสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดทุกจังหวัด กำหนดการจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดดำเนินการดังนี้

๑. อุดหนุนงบประมาณให้ศาสนสถานในจังหวัดที่เข้าร่วมโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย จำนวนแห่งละ ๑๗,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นสองพันบาทถ้วน) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการฯ

๒. อุดหนุนให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จำนวนแห่งละ ๑,๐๐๐ บาท (หนึ่งพันบาทถ้วน) เพื่อเป็น ค่าใช้จ่ายในการจัดทำแผนปฏิบัติการ และบริหารจัดการ สนับสนุนการดำเนินงาน รวมทั้งติดตามประเมินผลการ ดำเนินงานโครงการฯ

*** ทั้งนี้ขอความร่วมมือให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชี้แจงรายละเอียดการดำเนินงาน และกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำศาสนสถานตามยุทธศาสตร์ ๔ ขอให้แก่ผู้นำศาสนาและ คณะกรรมการได้รับทราบโดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดต้องแจ้งให้ผู้นำศาสนสถานจัดทำแผนปฏิบัติการ ดำเนินงานโครงการตลอดโครงการ โดยมีผู้นำศาสนสถาน เป็นผู้เสนอโครงการฯ เสนอให้วัฒนธรรมจังหวัด อนุมัติก่อนดำเนินงานโครงการ)

๓. ขอความร่วมมือสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตั้งกลุ่มไลน์ลานธรรม ลานวิถีไทย ของจังหวัด เพื่อให้ศาสนสถานเครือข่ายลานธรรมลานวิถีไทย ได้รายงานความก้าวหน้าการจัดกิจกรรมฯ ให้สำนักงานวัฒนธรรม ได้รับทราบโดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ กรมการศาสนาจะตั้งกลุ่มไลน์ลานธรรม ลานวิถีไทย ที่มีวัฒนธรรมจังหวัด ผู้รับผิดชอบโครงการหรือบุคลากรของสำนักงานฯ เป็นสมาชิกกลุ่มไลน์

๔. เมื่อดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมฯ เสร็จสิ้น ให้รายงานผลการดำเนินงานตามแบบฟอร์ม ในหนังสือแนวทางการดำเนินงานฯ และประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมฯ ผ่านระบบ E-Project tracking

๕. ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ กรมการศาสนา ตั้งคณะทำงานลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมศาสนสถานเครือข่าย ลานธรรม ลานวิถีไทย และเมื่อเสร็จสิ้นโครงการฯ กรมการศาสนา ขอความร่วมมือสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ประเมินผลความสำเร็จการดำเนินงานโครงการของเครือข่ายลานธรรม ลานวิถีไทยโดยใช้หลักเกณฑ์และเครื่องมือที่ ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ

กรอบกระบวนการดำเนินงานของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

ที่	กิจกรรม	วัน เดือน ปี	การรายงานผล
๑	การตรวจสอบความพร้อมการดำเนินงานลานธรรม ลานวิถีไทย ของศาสนสถานเครือข่ายลานธรรม ลานวิถีไทย : แต่งตั้ง คณะทำงานลงพื้นที่สำรวจศาสนสถานลานธรรมฯ เพื่อวิเคราะห์ถึงความพร้อมการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมของศาสนสถาน ทั้งแบบต่อเนื่องและจัดตั้งใหม่ ก่อนจัดสรรงบประมาณ	ส.ค. ๖๒ – ธ.ค.๖๒	
๒	ชี้แจงผู้นำ/คณะกรรมการประจำศาสนสถานลานธรรม ลานวิถีไทย เกี่ยวกับโครงการฯ การจัดทำแผนปฏิบัติการ ตามยุทธศาสตร์	มี.ค- เม.ย. ๖๓	
๓	ประสานให้ผู้นำศาสนสถานลานธรรม ลานวิถีไทย แบบต่อเนื่อง จัดส่งแผนปฏิบัติการ (ตามแบบลานธรรม ๑ ให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อให้วัฒนธรรมจังหวัด อนุมัติแผนการดำเนินงานโครงการฯ)	มี.ค- เม.ย. ๖๓	
๔	จัดสรรและอุดหนุนงบประมาณให้ศาสนสถาน ลานธรรมลานวิถีไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน.....แห่ง งบ.....บาท	เม.ย. – พ.ค. ๖๓	

ที่	กิจกรรม	วัน เดือน ปี	การรายงานผล
๕	กำกับติดตามเป็นพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาดำเนินงานโครงการฯ และร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรมฯ	พ.ค. - มิ.ย. ๖๓	
๖	หากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ประสงค์แจ้งเปลี่ยนแปลง ศาสนสถานเครือข่ายลานธรรม ให้จัดทำหนังสือแจ้ง เปลี่ยนแปลง มายังกรมการศาสนาเพื่อทราบ	มิ.ย. ๖๓	
๗	เมื่อมีงบประมาณเหลือหรือส่งคืน ขอความร่วมมือให้ทาง จังหวัดได้ทำหนังสือแจ้งสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เนื่องจากสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมจะเป็นผู้โอนเงิน กลับให้กรมการศาสนา เมื่อสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ดำเนินการแล้ว จะแจ้งกรมการศาสนาทราบต่อไป	มิ.ย. ๖๓	
๑๔	กำกับติดตามเป็นพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาดำเนินงานโครงการฯ และร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรมฯ (ไตรมาสที่ ๓-๔)	เม.ย. - ก.ย. ๖๓	
๑๕	การรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการฯ เมื่อเสร็จสิ้นโครงการฯ ตามแบบฟอร์มของกรมการศาสนา และประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการผ่านระบบ (E- Project Tracking)	ส.ค - ก.ย. ๖๓	รายงานผลในระบบ ติดตามและประเมินผล โครงการ (E- Project Tracking) ภายในวันที่ ๓๐ ก.ย. ๖๓

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) บทบาทหน้าที่ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานประสาน ติดตามการดำเนินงานในส่วนภูมิภาค สำหรับการดำเนินงานโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ กรมการศาสนา มีความมุ่งหวังที่จะให้ลานธรรม ลานวิถีไทยทั่วประเทศ เป็น “ศูนย์การเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์ สืบสานวัฒนธรรมไทย และภูมิปัญญาของท้องถิ่น” สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

(๑) ประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโครงการลานธรรมลานวิถีไทยในการส่งเสริมให้ศาสนสถานลานธรรม ลานวิถีไทย แก่ผู้นำ ศาสนสถาน ผู้แทนศาสนสถานหรือ เลขานุการผู้ประสานงานศาสนสถานทั้งจังหวัด เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการของศาสนสถานที่เน้นการส่งเสริมการจัดกิจกรรมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(๒) ประสานอำนาจการ กำกับ ดูแล พร้อมทั้งทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในการร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย ประจำศาสนสถาน จัดทำแผนปฏิบัติการของศาสนสถานที่จะเข้าร่วมโครงการซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เน้นให้ลานธรรมลานวิถีไทยเป็น “ศูนย์การเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์ สืบสานวัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาของท้องถิ่น”

(๓) รวบรวมแผนปฏิบัติการของศาสนสถาน นำเสนอวัฒนธรรมจังหวัดเพื่อให้ความเห็นชอบและอนุมัติให้ศาสนสถานนำไปดำเนินการตามแผน

(๔) ก่อนจัดสรรงบประมาณให้ศาสนสถานที่จะเข้าร่วมโครงการลานธรรมฯ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดต้องชี้แจง/แจ้งให้ศาสนสถาน ดำเนินการเปิดบัญชีออมทรัพย์ในนาม “โครงการลานธรรม ลานวิถีไทย ศาสนสถาน .....” เพื่อรับการจัดสรรงบประมาณจากกรมการศาสนา (ในกรณีที่เป็นศาสนสถานแห่งใหม่)

(๕) ให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดจัดทำแผนตรวจติดตามโครงการลานธรรม ลานวิถีไทยของจังหวัดและแผนการควบคุมการใช้จ่ายเงินของจังหวัดและศาสนสถานทุกแห่งที่ร่วมโครงการฯ

(๖) ให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เป็นหน่วยเบิกจ่ายงบประมาณอุดหนุนให้แก่ศาสนสถานที่จะเข้าร่วมโครงการ และเบิกค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการโครงการในการประชุมชี้แจง ติดตามประเมินผล โดยให้เป็นตามระเบียบของทางราชการ (หากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ประสงค์แจ้งเปลี่ยนแปลงศาสนสถานเครือข่ายลานธรรมให้จัดทำหนังสือแจ้งเปลี่ยนแปลงมายังกรมการศาสนาเพื่อทราบและเมื่อมีงบประมาณเหลือหรือส่งคืน ขอความร่วมมือให้ทางจังหวัดได้ทำหนังสือแจ้งเพื่อส่งคืนงบประมาณมายังสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และกรมการศาสนาเพื่อทราบต่อไป)

(๗) เป็นศูนย์กลางอำนาจการบริหารจัดการศาสนสถานที่จะเข้าร่วมโครงการลานธรรมลานวิถีไทยภายในจังหวัด และกำกับดูแลเรื่องต่างๆ ไป ในการบริหารจัดการโครงการลานธรรมฯ ในภาพรวมของจังหวัด

(๘) ให้จังหวัดกำกับ ดูแล และร่วมดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของศาสนสถาน โดยร่วมกับผู้นำศาสนสถานและคนในชุมชน เพื่อให้คำปรึกษา เสนอแนะในเรื่องการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อความถูกต้อง

(๙) ให้วัฒนธรรมจังหวัด กำกับ ดูแลและให้คำปรึกษาทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงแก่คณะกรรมการดำเนินการโครงการประจำศาสนสถานในการจัดทำโครงการ ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการของศาสนสถานนั้น ๆ ให้สามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และร่วมแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์อย่างทันท่วงที

(๑๐) ให้นักวิชาการวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดที่รับผิดชอบในแต่ละศาสนสถาน ทำหน้าที่จัดการประชุมหรือเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการดำเนินการโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย ประจำศาสนสถาน

(๑๑) ให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดติดตามประเมินผลและรวบรวมผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของศาสนสถานที่เกี่ยวข้องโครงการทุกแห่งภายในจังหวัด เมื่อเสร็จสิ้นโครงการรายงานผลการดำเนินงานและประเมินผล

(๑๒) สัมฤทธิ์ผ่านระบบ E- Project Tracking โดยให้ความสำคัญกับผลงานที่เกิดขึ้นทั้งในเชิงคุณภาพ และปริมาณและส่งให้กรมการศาสนาตามแบบรายงานผลของกรมการศาสนาโดยดำเนินการตามมาตรการ ดังนี้

ก. เมื่อเสร็จสิ้นโครงการฯ ให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดรายงานผลการดำเนินงานโครงการลานธรรมฯ ผ่านระบบ E- Project Tracking

ข. ให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการด้านความรู้ความเข้าใจ/การนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันผู้เข้าร่วมโครงการ (ตามแบบลานธรรม ๒) โดยให้บันทึกข้อมูลการประเมินผลลงในระบบติดตามประเมินผลของกรมการศาสนา E- Project Tracking

ค. ให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดรายงานผลการดำเนินงานลานธรรม ลานวิถีไทยในเดือนสิงหาคม - กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

๒) บทบาท/อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารโครงการลานธรรม ลานวิถีไทยประจำจังหวัด

๑) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการลานธรรม ลานวิถีไทยประจำจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน วัฒนธรรมจังหวัดเป็นกรรมการ และเลขานุการและนักวิชาการวัฒนธรรมที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ (หากจังหวัดมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการลานธรรม ลานวิถีไทยจังหวัดเดิมอยู่แล้ว สามารถใช้คณะกรรมการชุดเดิมได้ หรืออาจแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ได้ กรณีมีการทบทวนเปลี่ยนแปลงกรรมการใหม่ ซึ่งจังหวัดสามารถพิจารณาแต่งตั้งกรรมการได้ตามจำนวนที่จังหวัดเห็นว่าสมควรเหมาะสมกับบริบทสังคมและพื้นที่ดำเนินการ)

๒) เมื่อกรมการศาสนาได้ประกาศรายชื่อศาสนสถานลานธรรม ลานวิถีไทย ที่เข้าร่วมโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ให้วัฒนธรรมจังหวัดประชุมหารือกับผู้นำศาสนสถานและผู้นำชุมชนยืนยันการร่วมโครงการให้ลงนามแสดงความจำนงประสงค์เข้าร่วมโครงการฯ

๓) กำกับดูแล และร่วมกับผู้นำศาสนสถานและคนในชุมชน ติดตามแผนปฏิบัติการของศาสนสถานอย่างใกล้ชิด ให้คำปรึกษา เสนอแนะเรื่องการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปอย่างถูกต้อง

๔) ให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการดำเนินการโครงการ ประจำศาสนสถาน ในการจัดโครงการของศาสนสถานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องและร่วมแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์อย่างทันที่

๕) กำกับ ติดตาม ประเมินผล และมอบหมายให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ติดตามประเมินผลระดับพื้นที่ และรายงานผลการดำเนินงานให้กรมการศาสนารับทราบ

๓) บทบาทหน้าที่ของศาสนสถานที่เกี่ยวข้องโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย

(๑) จัดประชุมพิจารณา โดยมีผู้นำศาสนสถานร่วมกับผู้นำชุมชนตามธรรมชาติ และผู้นำหน่วยงานในพื้นที่ คนในชุมชนร่วมพิจารณาความพร้อมและศักยภาพของศาสนสถานและคนในชุมชนที่เข้าร่วมโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย โดยมีวัฒนธรรมจังหวัดหรือกรรมการบริหารโครงการลานธรรม ลานวิถีไทยจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ประสานงาน

(๒) ผู้นำศาสนสถานที่ชุมชนต้องการเข้าร่วมโครงการ เป็นผู้ลงนามในแบบแสดงความจำนงของศาสนสถานที่จะเข้าร่วมโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย

(๓) ผู้นำศาสนสถานและคนในชุมชนพิจารณารายชื่อคณะกรรมการดำเนินการโครงการฯ ประจำศาสนสถานโดยเสนอรายชื่อคณะกรรมการดำเนินงานโครงการลานธรรม ลานวิถีไทยประจำศาสนสถานต่อจังหวัดเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง (กรณีมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการประจำศาสนสถานชุดใหม่)

(๔) จัดประชุมคณะกรรมการดำเนินการโครงการลานธรรม ลานวิถีไทยประจำศาสนสถานเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการของศาสนสถาน โดยในปี ๒๕๖๓ ให้เน้นกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(๕) นำแผนปฏิบัติการของศาสนสถาน เสนอต่อวัฒนธรรมจังหวัด ให้ความเห็นชอบและอนุมัติแผนงาน/โครงการฯ ให้ศาสนสถานรับไปดำเนินการ

(๖) เปิดบัญชีออมทรัพย์ในนาม “โครงการลานธรรม ลานวิถีไทย ศาสนสถาน .....” เพื่อรับการจัดสรรงบประมาณจากราชการศาสนา โดยจะจัดสรรงบประมาณผ่านสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด (ในกรณีของศาสนสถานแห่งใหม่)

(๗) มอบหมายผู้จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และทะเบียนคุมการใช้จ่ายงบประมาณ ตามโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย ของศาสนสถาน.....(ชื่อศาสนสถาน).....

(๘) ดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินการโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย ประจำศาสนสถาน อย่างน้อยไตรมาสละ ๑ ครั้ง เพื่อติดตาม ดูแลการดำเนินงานโครงการฯ ของศาสนสถาน ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ

(๙) ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของศาสนสถานตามโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

(๑๐) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

(๑๑) มอบหมายบุคคลในชุมชนทำหน้าที่ดูแลความสะอาดความเรียบร้อยโดยรอบศาสนสถาน ห้องสุขา และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนปรับปรุงสภาพสถานที่สำหรับจัดกิจกรรม เช่น การจัดมุมให้ความรู้ด้านศาสนา ความพอเพียง ภูมิปัญญาท้องถิ่น

(๑๒) จัดทำป้ายตารางกิจกรรมและป้ายเชิญชวนประชาชนรอบชุมชนเข้าร่วมงานต่าง ๆ ให้เห็นอย่างชัดเจน

(๑๓) จัดทำป้าย“ลานธรรม ลานวิถีไทย.....(ชื่อศาสนสถาน).... : ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน” ติดตั้งหน้าศาสนสถานตามกำลังความสามารถและความพร้อม

(๑๔) ดำเนินการร่วมกับพระภิกษุ ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน จัดโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ในศาสนสถาน ตามแผนปฏิบัติการของศาสนสถานอย่างต่อเนื่อง

(๑๕) ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม/โครงการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ประสานงานเชิญชวน คนในชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุนการจัดกิจกรรมของศาสนสถาน ให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย เช่น สนับสนุนอาหาร น้ำดื่ม เป็นต้น

(๑๖) ตรวจสอบติดตามการดำเนินงานโครงการลานธรรมฯ ของศาสนสถานที่ได้รับผิดชอบ และร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

(๑๗) รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการ รายไตรมาส และรายปีเสนอจังหวัด ตามแบบติดตามของกรมการศาสนา

(๑๘) ศาสนสถานที่จะเข้าร่วมโครงการ ประเมินผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม ด้านความพึงพอใจและความรู้ความเข้าใจหลักธรรมทางศาสนา โดยคำแนะนำของจังหวัด

ภาคผนวก

รูปแบบป้ายโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย

ขอความกรุณาจังหวัดแจ้งให้ศาสนสถานจัดทำป้ายโครงการลานธรรมลานวิถีไทย
ของแต่ละศาสนสถาน (ตามกำลังความสามารถ) ติดตั้งบริเวณด้านหน้าศาสนสถาน อาจทำเป็น
ป้ายผ้าไว้นิล กระดานไม้ หรือแผ่นผ้า ตามตัวอย่างนี้ โดยมีขนาดกว้าง ๑.๕ เมตร ยาว ๒.๕ เมตร

ลานธรรมลานวิถีไทย.....(ชื่อศาสนสถาน).....

: ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
จังหวัด.....

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

(ตัวอย่าง) แผนปฏิบัติการของศาสนสถาน.....จังหวัด.....
 โครงการลานธรรม ลานวิถีไทย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ กรมการศาสนา

๑. ชื่อผู้นำศาสนสถาน.....
๒. สถานที่ตั้งของศาสนสถาน เลขที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
๓. หลักการและเหตุผล.....
 .....
๔. ความมุ่งหมายของศาสนสถานที่จะเข้าร่วมโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย
  - ๔.๑.....
  - ๔.๒.....
  - ๔.๓.....
  - ๔.๔.....
๕. จำนวนโครงการที่จะดำเนินการในปี ๒๕๖๓ จำนวน.....โครงการ มีผู้รับผิดชอบโครงการ รวม.....คน
๖. จำนวนงบประมาณที่ใช้ดำเนินการในปี ๒๕๖๓ เป็นเงินรวมทั้งสิ้น .....บาทขอรับการสนับสนุนจำนวน.....โครงการ เป็นเงินจำนวน.....บาท
๗. เป้าหมาย มีจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ รวมทุกโครงการ กำหนดไว้เดือนละ.....คน ตลอด ..... เดือน (.....๒๕๖๓ - กันยายน ๒๕๖๒) จำนวน .....คน
๘. ระยะเวลาดำเนินการ เดือน ..... ๒๕๖๓ - กันยายน ๒๕๖๓ รวม ..... เดือน
๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินโครงการต่างๆตามแผนปฏิบัติการของศาสนสถาน
  - ๙.๑.....
  - ๙.๒.....
  - ๙.๓.....
  - ๙.๔.....
  - ๙.๕.....
  - ๙.๖.....
  - ๙.๗.....

โครงการ ที่ดำเนินการ	วัตถุประสงค์ ของโครงการ	ผู้รับ ผิดชอบ โครงการ	ระยะเวลา ดำเนินการ	เป้าหมาย		ปี ๒๕๖๓			ระยะเวลาดำเนินการ ปี ๒๕๖๓									
				เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	ไตรมาส ๑			ไตรมาส ๒			ไตรมาส ๓		ไตรมาส ๔				
						ตค	พย	ธค	มค	กพ	มีค	เมย	พค	มิย	กค	สค	กย	
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมให้เกิดการรับรู้ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์																		
รวม				.....คน	..... บาท													

ลงชื่อ.....ผู้จัดทำแผนฯขอรับการสนับสนุนงบประมาณ

(.....)

ตำแหน่ง ผู้นำศาสนสถาน.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ๒๕๖๓

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติให้ดำเนินการตามแผนฯ

(.....)

ตำแหน่ง วัฒนธรรมจังหวัด .....

แบบรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย
สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลพื้นฐาน

จำนวนประชากรในชุมชน..... คน

รายการ	ก่อน	หลัง	แหล่งสืบค้นข้อมูล
รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน	.....บาท	.....บาท	
จำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน	.....บาท	.....บาท	
จำนวนคนที่รักษาศีลหรือเข้าวัด/ศาสนสถาน	.....คน	.....คน	
จำนวนปัญหาความรุนแรงในชุมชน เช่น อาชญากรรม ลักขโมย ทะเลาะวิวาท ยาเสพติด เป็นต้น	.....ครั้ง	.....ครั้ง	
จำนวนกลุ่มจิตอาสาในชุมชน	.....กลุ่ม โปรดระบุชื่อ กลุ่มจิตอาสา	.....กลุ่ม โปรดระบุชื่อ กลุ่มจิตอาสา	

ส่วนที่ ๒กิจกรรมส่งเสริมการขับเคลื่อนโครงการลานธรรม ลานวิถีไทยที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ดำเนินการ

๑. กิจกรรมที่ดำเนินการ

- ๑.๑ ชื่อกิจกรรม.....
จัดกิจกรรม .....
ระยะเวลาดำเนินการ.....
จำนวนผู้ร่วมกิจกรรม.....รูป/คน

ภาพรวมกิจกรรม.....

- ๑.๒ ชื่อกิจกรรม.....
จัดกิจกรรม .....
ระยะเวลาดำเนินการ.....
จำนวนผู้ร่วมกิจกรรม.....รูป/คน

ภาพรวมกิจกรรม.....

- ๑.๓ ชื่อกิจกรรม.....
จัดกิจกรรม .....
ระยะเวลาดำเนินการ.....
จำนวนผู้ร่วมกิจกรรม.....รูป/คน

ภาพรวมกิจกรรม.....

๒. งบประมาณที่ดำเนินการ.....

๓. ผลสำเร็จที่ได้รับจากการดำเนินการ

๓.๑ .....

๓.๒ .....

๓.๓ .....

๔. การขยายผล/พัฒนาต่อยอดเพื่อส่งเสริมการเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ประชาชนในชุมชน

๔.๑ .....

๔.๒ .....

๔.๓ .....

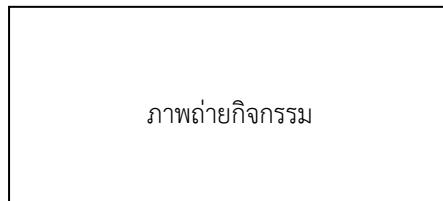
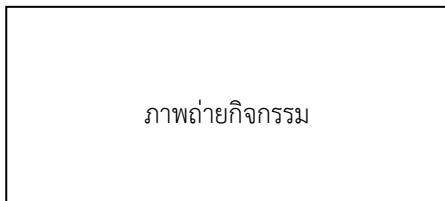
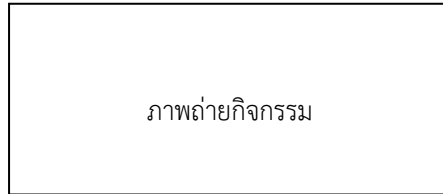
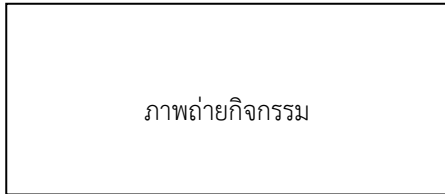
๕. ปัญหา/อุปสรรค

๕.๑ .....

๕.๒ .....

๕.๓ .....

๖. ภาพถ่ายกิจกรรม

ส่วนที่ ๒ กิจกรรมที่ศาสนสถานเข้าร่วมโครงการดำเนินการตามแผนงานโครงการที่ศาสนสถานกำหนด

๑. ชื่อศาสนสถาน .....

๒. กิจกรรมที่ดำเนินการโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๑ ชื่อกิจกรรม.....

จัดกิจกรรม .....

ระยะเวลาดำเนินการ.....

จำนวนผู้ร่วมกิจกรรม.....รูป/คน

ภาพรวมกิจกรรม.....

.....

๑.๒ ชื่อกิจกรรม.....

จัดกิจกรรม .....

ระยะเวลาดำเนินการ.....

จำนวนผู้ร่วมกิจกรรม.....รูป/คน

ภาพรวมกิจกรรม.....

๒. งบประมาณที่ดำเนินการ.....

๓. ผลสำเร็จที่ได้รับจากการดำเนินการ

๓.๑ .....

๓.๒ .....

๓.๓ .....

๔. การขยายผล/พัฒนาต่อยอดเพื่อส่งเสริมการเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ประชาชนในชุมชน

๔.๑ .....

๔.๒ .....

๔.๓ .....

๕. ปัญหา/อุปสรรค

- ๕.๑ .....
- ๕.๒ .....
- ๕.๓ .....

๖. ภาพถ่ายกิจกรรม

ภาพถ่ายกิจกรรม	ภาพถ่ายกิจกรรม
ภาพถ่ายกิจกรรม	ภาพถ่ายกิจกรรม

หมายเหตุ: ให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดรายงานผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของศาสนสถานตามจำนวนศาสนสถาน que เข้าร่วมโครงการฯ

(ลงชื่อ).....ผู้รายงาน
(.....)
ตำแหน่ง.....

แบบรายงานผลการบริหารงานโครงการลานธรรม ลานวิถีไทยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

จังหวัด.....

ตอนที่ ๑ รายงานข้อมูลจำนวนศาสนสถาน.....แห่ง

๑.๑ ศาสนสถานเข้าร่วมโครงการ.....แห่ง

- ศาสนสถานของศาสนาพุทธ.....แห่ง
- ศาสนสถานของศาสนาอิสลาม.....แห่ง
- ศาสนสถานของศาสนาคริสต์.....แห่ง
- ศาสนสถานของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู.....แห่ง
- ศาสนสถานของศาสนาซิกข์.....แห่ง

๑.๒ จำนวนโครงการ/กิจกรรมในแผนปฏิบัติการของศาสนสถานทุกแห่งรวม.....โครงการ/กิจกรรม

๑.๓ จำนวนประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม รวมจำนวน.....คน

การใช้จ่ายของศาสนสถาน หมวดเงินอุดหนุน

ชื่อศาสนสถาน	โครงการตามแผนปฏิบัติการของศาสนสถาน	วงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรร	ผลการเบิกจ่าย	ผลการดำเนินงาน
ศาสนสถาน.....				
ศาสนสถาน.....				
ศาสนสถาน.....				
ศาสนสถาน.....				
ศาสนสถาน.....				
ศาสนสถาน.....				
ศาสนสถาน.....				
ศาสนสถาน.....				
ศาสนสถาน.....				

การใช้จ่ายของจังหวัด หมวดเงินอุดหนุน

รายการ	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร	ผลการเบิกจ่าย	ผลการดำเนินงาน
ค่าติดตามและประเมินผล การดำเนินโครงการ			

ตอนที่ ๒ การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของศาสนสถาน

การดำเนินการ	งบประมาณ		จำนวนคนเข้าร่วมกิจกรรม	
	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร	งบประมาณที่ใช้จริง	ตามแผน (คน)	เข้าร่วมกิจกรรม (คน)
การจัดประชุมจัดทำแผนปฏิบัติการของศาสนสถาน				
จำนวนโครงการ/กิจกรรมในแผนปฏิบัติการศาสนสถาน				
การประชุมคณะกรรมการประจำศาสนสถาน				
รวมจำนวนคนเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมทุกแห่ง				

ตอนที่ ๓ ภาพถ่ายการจัดกิจกรรมของศาสนสถาน

ภาพถ่ายกิจกรรมพร้อมคำบรรยาย	ภาพถ่ายกิจกรรมพร้อมคำบรรยาย
ภาพถ่ายกิจกรรมพร้อมคำบรรยาย	ภาพถ่ายกิจกรรมพร้อมคำบรรยาย

หมายเหตุ : ให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดรายงานผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของศาสนสถานตามจำนวนศาสนสถานที่เกี่ยวข้องโครงการฯ

(ลงชื่อ).....ผู้รายงาน
(.....)
ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....ผู้รายงาน
(.....)
ตำแหน่ง นักวิชาการวัฒนธรรม
วัน เดือน ปี.....

ลงชื่อ.....ผู้รับรองรายงาน
(.....)
วัฒนธรรมจังหวัด.....
วัน เดือน ปี.....

การติดตามประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ กรมการศาสนาได้ร่วมกับคณะสงฆ์ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ดำเนินงานโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย เพื่อขับเคลื่อนหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรม โดยมุ่งหวังให้เกิดการกระตุ้น ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริม หลักธรรมของศาสนามาใช้ในชีวิต และพัฒนาจิตใจอย่างมีเหตุมีผลในการดำรงชีวิตของเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป ซึ่งได้กำหนดให้มีการติดตามประเมินผล และการจัดส่งรายงานผลการดำเนินงาน ภายในเดือนกันยายน ๒๕๖๓ โดยรายงานผ่านกลุ่ม Line ลานธรรม ลานวิถีไทย รายงานในรูปแบบกระดานข่าว ประชาสัมพันธ์ และรูปแบบรายงานที่เป็นเล่ม ดังแบบฟอร์มและตัวอย่างดังต่อไปนี้

คิวอาร์โค้ด

กลุ่มไลน์ ลานธรรม ลานวิถีไทย

หมายเหตุ : กรุณามอบหมายเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย เข้าร่วมกลุ่มไลน์ “ลานธรรม ลานวิถีไทย” เพื่อการรายงานผลอย่างรวดเร็ว และทันท่วงทีผ่านช่องทางโซเชียล

แบบฟอร์มกระดานข่าวประชาสัมพันธ์

กระดานข่าวประชาสัมพันธ์
ชุมชนคุณธรรมขับเคลื่อนด้วยพลังบวร.....ที่อยู่.....

หัวข้อกิจกรรม เช่น โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

ชุมชนคุณธรรมขับเคลื่อนด้วยพลังบวร.....ได้จัดกิจกรรม.....
ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร.....
.....
.....

เครือข่ายชุมชนคุณธรรม.....กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

หมายเหตุ : ๑. ขอให้ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางเครือข่ายต่างๆ
๒. ขอให้ประชาสัมพันธ์ผ่านกลุ่มไลน์ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดและเครือข่ายศาสนสถาน

- ตัวอย่างกระดานข่าวประชาสัมพันธ์ -

กระดานข่าว กรรมการศาสนา
 เข้าวัดปฏิบัติธรรมวันธรรมสวนะ (วันพระ)
 วัดบุญศรีมุนีกรณ เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร

วันพฤหัสบดีที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๓ เวลา ๐๙.๐๐ น. นายชูชาติ พุ่มน้อย ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตคันนายาว เป็นประธานฝ่ายฆราวาส พร้อมด้วย พันตำรวจตรี สวภณ คะอังกู สารวัตรปราบปรามสถานีตำรวจนครบาลคันนายาว นายประพันธ์ ว่องไว นายกเปรี๊ญธรรมสมาคมแห่งประเทศไทย นางสุเมธดา จันทรสุโข รองผู้อำนวยการโรงเรียนวมวิมหาราชูทิศ กรุงเทพมหานคร นางสาวณัฐรดา วงษ์เจริญ นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดินชำนาญการพิเศษ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน นางสาวชุตินา ปรีชญางกูร ผู้อำนวยการส่วนบริหารรายได้ กรมศุลกากร บุคลากรหน่วยงาน องค์การเครือข่าย และเจ้าหน้าที่กรมการศาสนา ร่วมสวดมนต์ทำวัตรเช้า ฟังพระธรรมเทศนา และเจริญจิตภาวนา โดยมีพระมหาสมยงค์ ฐิริเมธี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบุญศรีมุนีกรณ เป็นประธานสงฆ์รับสังฆทาน และองค์แสดงพระธรรมเทศนา ณ วัดบุญศรีมุนีกรณ เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร มีหน่วยงานเข้าร่วม ๑๑ หน่วยงาน ผู้ร่วมกิจกรรม ๑๐๑ คน

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ได้ฟื้นฟูโครงการเข้าวัดปฏิบัติธรรมวันธรรมสวนะโดยตระหนักถึงความต้องการของพุทธศาสนิกชน ที่ต้องการเข้าวัดปฏิบัติธรรมวันธรรมสวนะซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนใกล้ชิดพระพุทธศาสนาได้รับฟังและน้อมนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามากลมกลืนจิตใจและปรับใช้

ติดต่อสอบถามได้ที่ กองศาสนูปถัมภ์
 โทร. ๐ ๒๒๐๙ ๓๓๒๓ โทรสาร ๐ ๒๒๐๙ ๓๓๒๔ www.dra.go.th [Drathai.gov](https://www.facebook.com/Drathai.gov)

ธรรมะอารมณ์ดี
สนุก สุข ชิง กิเลส
www.dhammaaramdee.com

ข่าวธรรมะอารมณ์ดี

พระธรรมวิทยากรเครือข่ายธรรมะอารมณ์ดี
สถาบันส่งเสริมและเผยแพร่การพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย
กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกับ วัดยานนาวา

• สุวิชาโน ภว โทติ ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ •

พระเดชพระคุณ เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชจารย์ กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าอาวาสวัดยานนาวา
ในฐานะ ผอ.สถาบันส่งเสริมและเผยแพร่การพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม
เมตตาให้พระธรรมวิทยากรเครือข่ายธรรมะอารมณ์ดี บรรยายธรรม นำกิจกรรม แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิระประวัต) นครสวรรค์ โครงการมรยาทไทยและศาสนพิธี ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๒
จัดโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ ณ ห้องประชุมโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ตำบล กลางแดดตะเคียนเลื่อน
อำเภอ เมือง จังหวัด นครสวรรค์ วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๓

พระธรรมวิทยากรปฏิบัติศาสนกิจ
พระมหาอดิศักดิ์ อภิปญโญ
พระมหาสมบุรณ์ วรญาโณ
พระธรรมวิทยากรเครือข่ายธรรมะอารมณ์ดี

พระมหาอดิศักดิ์ ธรรมะอารมณ์ดี

ธรรมะอารมณ์ดี

ID : pk_adisak

๐๘๖ ๒๒๐ ๓๑๘๑

กระดานข่าว

กล้าคุณธรรม กล้าแผ่นดินด้วยพลังบวร รุ่นที่ ๕/๒๕๖๒

วันที่ ๑๑-๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒ โรงเรียนพุทธะพิทยาคม อำเภอพุทธะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ร่วมกับ เครือข่ายเพื่อนฯ คุณธรรม และสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม จัดโครงการค่ายก้าวใหม่สายใยรัก พัฒนา ทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ หลักสูตรกล้าคุณธรรม รุ่นที่ ๕/๒๕๖๒ (๒ วัน ๑ คืน) ภายใต้ โครงการกล้าแผ่นดินด้วยพลังบวร ณ โรงเรียนพุทธะพิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ โดยมีผู้ร่วมกิจกรรม ๑๑๑ คน โดยมี พระครูสังฆบริรักษ์เอกรัฐ อภิรฤโก ประธานเครือข่ายเพื่อนฯ คุณธรรม, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดท่าม่อน, พระมหาโชติภินันต์ สมงคโล วัดท่าหลวง (พระอารามหลวง) จังหวัดพิจิตร, พระอธิการชูชาติ กนตวิโร และพระสรารุธ จกกรมโม ปฏิบัติหน้าที่พระธรรมวิทยากร และแกนนำชมรมต้นกล้าสุ่มสี่แคว รับผิดชอบกิจกรรม

กล้าแผ่นดิน
ยั่งยืนไว้แล้ว ชัยชนะมา

เครือข่ายเพื่อนฯ คุณธรรม ชมชนคุณธรรม วัดท่าม่อน จังหวัดพะเยา
พระธรรมวิทยากร กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม วิทยากรส่งเสริมคุณธรรม ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

พระเอก กล้าแผ่นดิน

08 1040 3997

กล้าแผ่นดินด้วยพลังบวร
เครือข่ายเพื่อนฯ คุณธรรม และ กระทรวงวัฒนธรรม KPD

สำนักงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

นายสำรวย นักการเรียน ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

๑. นางสาวเรณู รัตนชัยเดชา
ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมวิชาการด้านคุณธรรมจริยธรรม
๒. นางสาวสุพิน มาไกล นักรัพยากรบุคคล
ประสานงานโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย

หมายเลขติดต่อประสานงาน

กลุ่มส่งเสริมวิชาการด้านคุณธรรมจริยธรรม

โทรศัพท์ ๐๒ ๒๐๙ ๓๗๒๙

โทรสาร ๐๒ ๒๐๒ ๙๖๓๔

E-Mail.com : Draculture58@gmail.com